

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Veřejná ekonomika a správa

EFEKTIVNOST STÁTU PŘI REAKCI NA NOVÉ TRENDY
KRIMINALITY

Teze k bakalářské práci

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Jiří Kolář

Autor:

Petra Pelikánová

Brno, 2017

Oficiální zadání

Problémová oblast:

Po roce 1989 se v České republice zásadně změnily politické, ústavní, ekonomické a společenské poměry. Spolu s epochálním předělem ve společnosti se také změnily kriminogenní faktory. Zaznamenány byly zcela nové trendy ve struktuře kriminality, ale i v závažnosti a nových formách protiprávních jednání delikventů. Na druhé straně úspěšnost reakce státních orgánů, především Policie České republiky stojící v první linii, není zdaleka konstantní veličinou, ale i ta se vyvíjí v čase. V profesním přístupu se posouvá od výlučného využívání pouze trestněprávních nástrojů v boji s kriminalitou až k postupné a systémovější eliminaci podmínek, které ji umožňují.

Předpokládaný přínos práce:

Poskytnout ucelený, kritický pohled na vývoj kriminality v období celé naší polistopadové historie. Poukázat na příčiny jejího vzestupu a následně identifikovat faktory relevantní pro její snižování a úspěšnou celkovou eliminaci. Přispět tak ke zvýšení efektivity reakce příslušných orgánů státu tomuto fenoménu doby čelit.

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je reflexe a zhodnocení efektivity Policie České republiky při řešení kriminality v kontextu nových společensko-ekonomických podmínek a vstupu ČR do EU a schengenského prostoru se zaměřením na Službu kriminální policie a vyšetřování a posouzení reakčních schopností PČR na nové trendy kriminality.

Výzkumné otázky:

Je PČR efektivní při reakci na změny v trendech kriminality?

Postup práce a použité metody:

1. Studium odborné literatury a legislativně právního rámce souvisejících s problematikou.
2. Shromáždění a sběr informací ze zdrojových podkladů a souborů.
3. Analýza a vyhodnocení získaných informací účelně doplněná o grafická vyjádření a jejich interpretaci.
4. Syntéza relevantních poznatků do ucelených bloků, formulace vlastních závěrů opřených o argumentaci vyplývající z dat a poznatků úspěšné praxe, a také o komparaci odlišných vývojových trendů za využití grafického znázornění.
5. Nosné pasáže práce budou zpracovány formou případové studie orientované na vývoj kriminality v nových podmínkách a schopnost PČR se s tím vyrovnat.

Bibliografie

- Evidenční statistický systém kriminality Policejního prezidia České republiky, zřízený interním normativním aktem orgánu státní správy
- KUCHTA, Josef a VÁLKOVÁ, Helena a kolektiv. Základy kriminologie a trestní politiky. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
- PEKOVÁ, J., J. PILNÝ, M. JETMAR Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3.vyd. Praha: ASPI, a.s., 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-5
- REKTOŘÍK, J. a kol. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-8692-929-3
- SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol. Správní právo. Zvláštní část. Leges, 2014-. 496 s. ISBN 978-80-87576-48-9
- ŠUBRT, Jiří a BALON, Jan. Soudobá sociologická teorie. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-2457-7
- Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2004 (ve srovnání s rokem 2003), obsaženou v části III materiálu č.j. 964/05 a zprávy stejného názvu za roky 2004 – 2015

Úvod

Hluboká proměna společenských poměrů v naší zemi po roce 1989 nepřinesla jen kvalitativní zlom v oblasti politické, ústavní, ekonomické, ale byla také provázena některými negativními jevy. Jedním z nich je kriminalita definovaná v té nejobecnější rovině jako hromadný společensko-patologický jev. Podle výsledků průzkumů veřejného mínění vnímá veřejnost kriminalitu permanentně velmi citlivě. Dvě třetiny respondentů umísťují dlouhodobě obavy z kriminality na předních místech žebříčku a spojují ji jednoznačně s celkovým pocitem bezpečí. Jejím potírání pak přiřazují nejvyšší priority.

Počínaje rokem 1990 došlo v naší zemi doslova k explozivnímu nárůstu kriminální delikvence. Její četnost se několikanásobně zvýšila a prudký vzestupný trend pokračoval celých dlouhých deset let, a to až do roku 1999. Při kritickém pohledu na tuto oblast společenské reality se jednak nabízí otázka, do jaké míry společenské změny korespondují se změnami v dynamice kriminality? A současně **druhá otázka** ještě zásadnější: jak úspěšné jsou příslušné orgány ve snaze jí čelit? Ve druhé z těchto otázek se koncentruje záměr bakalářské práce, formulovat jasné závěry opřené o relevantní údaje a celé výzkumné snažení. Plně si uvědomuji nesnadnost tohoto úkolu už pro zcela netradiční přístup a pohled na problematiku, který byl zvolen. Přesto se domnívám, že **výsledek práce může být přínosem**, neboť umožní nekonformní a nový zorný úhel pohledu na transformační proces a některé jeho důsledky. Závěry, pokud se je podaří úspěšně formulovat, mohou posloužit jako jeden z námětů při hledání efektivních cest k eliminaci tohoto jevu.

Od toho, co bylo doposud uvedeno, se odvíjí i **metody** zkoumání spočívající v důsledné analýze dat, jejich seřazení do celků s dostatečnou vypovídací hodnotou a komparace účelně doplněná o názorná grafická vyjádření vyúsťující v následnou syntézu. Při uplatňování jednotlivých metod bude vždy sledován cíl zkoumání, kterým je verifikace nosné teze bakalářské práce.

Uvedeným závěrům odpovídá také struktura práce, která je rozčleněna do dvou kapitol a desíti podkapitol. Obsahem první kapitoly bude definování role policejního sboru v rámci veřejné správy, včetně naznačení strukturálních změn a ekonomických předpokladů důležitých pro úspěšné zvládnutí společenské role v oblasti vnitřní bezpečnosti.

Druhá kapitola bude zpracována formou případové studie orientované na vývoj kriminality v nových podmínkách a schopnost PČR se s tím vyrovnat. Zde budou popsány a analyzovány nové trendy v četnosti a dynamice kriminality v 25 letém období od roku 1990 včetně naznačení sociálních a ekonomických kořenů tohoto patologického jevu. Důležitou součástí bude také vymezení teoreticko-legislativního rámce koncipování práce od základního vymezení pojmů až po objektivizaci zdrojového aparátu použitých dat a objasnění vlastního přístupu zpracovatelky ke zvolené metodě hodnocení efektivnosti. Tato kapitola bude klíčovou a nejdůležitější částí práce, neboť zde se pokusím vymezit zdrojová východiska instituce, jejíž reakční schopnost eliminovat kriminalitu má být hodnocena a následně pak nejobtížnější pasáž, kterou je formulování závěrů opírajících se o přesvědčivou argumentaci. Závěry se budou týkat zejména Služby kriminální policie a vyšetřování, která má v kompetenci řešení kriminality.

Struktura práce

Úvod

1. Teoretická a legislativní východiska

- policejní sbor ve struktuře veřejného sektoru
- redefinice role PČR v podmínkách společensko-ekonomické transformace a vstupu ČR do EU
- strukturální a organizační změny v PČR
- ekonomické předpoklady a rozpočet

2. Případová studie: PČR v kontextu aktuálních trendů kriminality

- nové trendy v četnosti a dynamice kriminality
- obecné vymezení pojmů a zdrojů dat
- sociální a ekonomické kořeny příčin kriminality
- právní rámec a fenomén soudobé kriminality
- souvislosti rozvoje informačních a komunikačních technologií a kriminality
- efektivnost práce PČR při reakci na kriminalitu

Závěr

Přílohy

Literatura